

het adres
van
den Uitgever
is
's Verwersdijk
N° 49
—
Men kan
inschrijven
bij alle
postmeesters
's lands

Prijs
voor
Belgenland :
5 fr.
Voor
Holland
3 gulden
—
Brieven
postvrij
toe
te zenden

ROND DEN HEERD

EEN LEER- EN LEESBLAD VOOR ALLE LIEDEN

VERSCIJNENDE WEKELIJKS

VIERDE JAAR

N° 43

19 SEPTEMBER 1869

DAGWIJZER

ZONDAG, 19. *Da pacem*, achttienste Zondag na Cinxen. 't Evangelie, van den man die lam is en op zijn bedde genezen wordt, staat 1^e j. bl. 335, uitleg 2^e j. bl. 361.

Sint Januarius Martelaar, 304.

Onze lieve Vrouwe van Salette, 't jaar 1846.

't Begin van den beloken tijd, 1797.

Onze lieve Vrouwe van de zeven Ween, ziet de tafel van het 3^e jaar, eensgelijks van het 1^e en 2^e.

MAANDAG, 20. Sint Staas, 3^e j. bl. 338.

DIJSENDAG, 21. Sint Mattheeuws dag, 3^e j. 338.

Vandage verjaart te Rollegem de wijdinge van drie schoone klokken, welke den 16 dezer *anno* 1682 aldaar hergoten waren.

Peter en Meter van de meeste was Pastor Joos de Boo, en Joosine Labens; van de tweede Jan de Kimpe en Elisabeth van Belleghem, f^a Adriaans,

huisvrouw van Jan Parent, Balliu van der prochie, eigenaar en gebruiker van *het goet te Costers*, daar zijne afstammelingen, de weduwe van der Mersch Facon en kinders, nu nog wonende zijn; van de derde Joos Des Champs, Kerkmeester, en Mayken Parent.

'k Avonture te vermoeden dat deze klokken, allen of ten deele, eerstwerf gegoten waren in 't jaar 1627, trouwens het staat gehandvest en te lezen in de kerkpapieren van Sweveghem dat Bisschop Maximiliaan Villain de Gand, op den 24 October van gezeiden jare, klokwijdinge hield binnen Rollegem.

Op last van den zeer eerweerden Heere ende Meester Jan Gennaro, Licentiaat in beider Rechten, Vicarheere, en Deken van 's Bisschops capitel te Doornijk, wierden de ceremonien van de tegenwoordige wijdinge gedaan door Pastor de Boo, die vele van 't zijne had bijgedregen om de onkosten

van gezeide klokken te keeren.

Heer Judocus de Boo was uit eene kosterfamilie van Sweveghem gesproten, zone van Judocus bij Mayken de Smet, en den 16 Julij 1620 te Sweveghem kersten gedaan, door zijn Peter Heer ende Meester Joos de Mey, Pastor te Wevelghem, wiens *portrait* en latijnsch grafschrift, met melding van twee studieburzen erin, men nu nog te aanschouwen en te lezen zal vinden, ter prochiekerke van Wevelghem voorzeid. Mijnheer de Boo was Onderpastor van zijne geboorteprochie sedert 1657, toen hij, krachtens opene brieven uit Doornijk, in de pastorije van Rollegghem bevestigd wierd, den 4 Julij 1668; hij bezorgde zijne schapen den tijd van 23 jaar, en ging rekeninge over zijn hofmeesterschap geven aan den Prince der herders, in 't begin van 1691.

Dit voor memorie.

In 1614, sterfdag te Brussel van den Venerabelen Pater Hieronymus Gratianus à *Matre Dei*, biechtvader, raadsman en groote medehelper van sinte Teresa, in de hervorming van hare kloosters, van de welke hij de eerste Provinciaal was. Het is deze Pater van denwelken sinte Teresa altijd, zoo in hare geschriften als in hare brieven, met den grootsten lof spreekt en onder andere in den boek van stichtingen, Cap. 23: « Pater Hieronymus Gratianus à *Matre Dei* was een man van uitmuntende geleerdheid, begaafd met een verheven verstand en eene zeldzame zeegbaarheid; gansch zijn leven was gekenmerkt door de oefeninge van de schoonste deugden; de Alderheiligste Maagd scheen hem verkozen te hebben om den oorspronklijken geest van Carmelus te doen herbloeien. » Pater Hieronymus bracht de laatste jaren van zijn leven over tot Brussel, alwaar hij gekomen was om zekere werken die hij geschreven hadde in den druk te geven; hij wierd er met de grootste eere ontvangen door Albertus en Isabella en verbleef er negen jaren in 't Carmers klooster; binst het uitgeven van zijne werken vrocht hij met onvermoeielijken ijver aan het welzijn der zielen met te prediken en biechte te hooren; jaarlijks ging hij naar Antwerpen prediken in de capelle van 't casteel, om de spaansche soldaten te bereiden tot de paaschplicht. Aldus is Pater Hieronymus aan zijne dood gekomen: hij was, in September 1614, naar Aalst met eenen Leeken broeder, Joos Vrindt, een liefdewerk gaan doen, en, op sint Matheeuws avond, keerden zij in eene karre terug naar Brussel te wege maar vonden de poorten gesloten, en bleeven genoodzaakt in de herberge te vernachten. Na middernacht wierd Pater Hieronymus gevaarlijk ziek, bij zoo verre dat broeder Joos den voerman naar 't klooster zond om hulpe; onderwege kwam de voerman eenen Prediker in 't gemoet en verzocht hem te willen Pater Hieronymus

biechte komen hooren, 't gene hij deed. Met innige godvruchtigheid ontvong de zieke Pater de laatste heilige Sacramenten, die de Prediker hem uit de naaste prochie kerke toediende, hij deed zijne geloofsbelijdenis met een aldervierigste liefde en hij vroeg vergiffenisse voor al dat hij ooit had kunnen misdoen; hij aanriep sinte Teresa, in zijne laatste stonden, en begon *Te Deum*. Ondertusschen kwam de Provinciaal van de Discalsen, met den Prior en eenen Medecijnmeester, de Heer Legaet van Spanjen kwam, ook met zijnen Geneesheer. Pater Hieronymus scheen eene groote vreugd te genieten, hij zeide luide op eenige strophen van Moeder Teresa's lofzangen, vroeg dat men hem den vinger van sinte Teresa zoude in handen gegeven hebben, denwelken hij op zijne borst droeg, en die tot den dag van heden bewaard wordt bij de Carmelitessen te Brussel, alwaar ik menigmaal het geluk gehad heb hem te vereeren. Er wierd eindelijk besloten Pater Hieronymus naar zijn klooster terug te brengen, waarheen de aanzienlijkste van het hof, die hem in de herberg bezocht hadden hem volgden; hij stierf te Brussel, den 21 September, tegen den avond, zonder den minsten strijd; het hof, den edeldom en eene buitengewone menigte volks woonde zijnen lijkdienst bij, en de Predicant van 't hof, prak zijne lijkrede.

Sint Matthæus Evangelist is Patroon van de capelle van 't Beggijnhof te Kortrijk, zoo heb ik ten minsten gelezen, in den vergunningbrief van eenen aflat, in oude tijden toegestaan aan deze bidplaatse. Ik zoude willen weten of sint Matheeuw nog gekend en geëerd wordt bij de kortrijksche Begijntjes.

WOENSDAG, 22. Sint Maurits en zijne makkers, 't jaar 301.

Geen kerke in Vlaanderen, die van over oudere tijden sint Maurits viert en eert, als Nevele, dewelke, zoo 't schijnt, door sint Amand gesticht en gewijd is. Daar staat nu nog te lezen van de vermaarde Cinxenprocessie, waarin de pijnders sint Maurits beeld droegen, en van de ontelbare offeranden die hem 't jaar deure opgedregen wierden. Te Nevele heeft die Heilige nu nog eenen autaar; eene schilderie, omtrent 1680 verveerdigd door Godfried Maas, van Antwerpen; gewijde olie, welke men, met een zilveren stafken, in de ooren van de dooven laat leken, merkwaardige Reliquien, en eene klokke met het volgende opschrift: « *A R^{do} adm. D^{no} C. L. Vande Wiele, Past^e Dec^o, in hon. S. S. Mauritii et Sociorum. Patrinus fuit D^s L. Dias, scabinus et fabricæ secretarius, ac D^{na} Dierick, matrina sub ædituis P. Bultinck, J. Sutterman, J. B. Coppens, H. Bosschaert, et Burgim^{ro} Aug. Caekaert. — Jam diu curante, Rev^{do} D^{no} Annocqué, pastore decano, et D^{no} J. B. Loontjens, ex-Burgim^{ro}; Tandem A^o Dⁿⁱ 1860*

Lovanii fusa A. L. J. Van Aerschodt, major successor A. L. Vanden Ghein, et benedicta in Nevele, hetgene ik, om korthedswille en omdat het verstaanbaar genoeg is, uit den latine niet over en zette.

Heer Dominicus Emmanuel Annocqué, die veel devoiren deed om den eeredienst van sinte Maurits uit te breiden, stond twaalf jaar Pastor te Worteghem, acht-en-twintig jaar Pastor en Deken van Kerstenede te Nevele, en stierf Eerekanonik te Gent, zijne geboortestêe, den 23 April 1868, oud zijnde 88 jaren. R. I. P.

Die breeder verlangt te lezen van sinte Maurits te Nevele, ga de geachte en welbewrochte *geschiedenis van de Gemeenten der provincie Oostvlaanderen te rade, door Frans De Potter en Jan Broeckaert, Gent, drukkerij C. Annoot-Braeckman. 1867*, dewelke onlangs het negenste deel van hun werk hebben uitgegeven, en na korte jaren geheel het *Arrondissement* van Gent zullen beschreven hebben.

Een deel van sint Maurits en zijnder gezellen hoofdschedels wordt in de kerke te Varsse-naere, in een zilveren hoofd bewaard, en is er, door een openinge omtrent de kruine aanschouwelijk gemaakt; het opschrift luidt als volgt: « *Heer Ioannes Ioos Pastor van Vassenaere, Pieter de Iager, ende Olivier Vandewalle, Mauritius me^s ten Iuere 1665.* »

Jacob de Binst sterft, 1^e j. bl. 338.

DONDERDAG, 23. Sinte Thecla, maagd en martelaresse, 't jaar 90.

't Jaar 1677, omtrent dezen tijd, lag geheel de Scheldestreke in stoornisse en onruste, om redenswille van den troubelen tijd, en het onophoudelijk weg ende wederkeeren van fransche legerbenden: zoo leze ik in de waarmaardsche doodregisters dat Adriaan de Suttere, f^s *Cornelii*, Burgemeester van Velsicke, en zijn zoon Pieter, alle bei te Waarmaarde kwamen te overlijden in het vluchten, de eerste den 4 October, en de andere den 23 September, *anno* als boven. Zoo 'k elders gevonden hebbe lagen de Franschen te dien tijde binnen Velsicke gelegerd.

't Is den derden Julij laatstleden drie jaar geweest dat de eerweerde Heer Augustinus van Baten, zijne intrede deed als tweede Pastor van de nieuwe prochie van Sint Louis, bij Deerlijk; over tafel wenschte men hem onder andere:

« Eene gezondheid kloek en sterk,
Om te doen uw pastorswerk;

En gelijk uw prochie is gemaakt uit den Pladijshoek

Door de hulpe van drie Louis, Van Ackere, Verriest en Slambrouck,

Moget gij ook door de hulpe van drie Jans

Faict, in de Olie, met Vergauwen,

Welhaast eene splenternieuwe kerke bouwen! »

Dit zei men, en dit wenschte men zonder veel te vermoeden dat die wensch zoo spoedig zou ten

uitvoer gebracht geweest hebben. Welnu, die kerke waarvan sprake is, zij staat er fraai, en op heur vierkantte, met dieruime beuken, kanten en abou-ten, en weerdig van Bisschop Faict, *Senator Vergauwen-Goethals*, Jan de Vos, Deken van de Putte, Jonkvrouwe Pauwels, Pastor en prochianen, die allen, met raad en daad, om ter meest hun beste deden om het nieuwe gebouw tot stand te brengen.

Vandage, om acht uren, wijdt ze mijn hoogweerdigste Heere Johannes Joseph Faict aan God almachtig toe, onder de aanroeping van de obvlekte ontvangennis Marias, en hij maakt ervan, achter Assebrouck, de eerste orbevlakte Onivangenis kerke van geheel zijn bisdom.

De twee zijdsautaren komen uit een klooster van Leuven, en staan onder het *vocabulum* van sint Louis, Koning van Vrankrijk, en van onze lieve Vrouwe; deze autaar, met de aanpalende gekleurde glasvenster, is eene gifte van de milddadige Mevrouw Vergauwen, Douairiernege van den weledelen Burggrave Roger de Villers, en wordt de Heilige Maagd toegewijd, ter indachtigheid van Jonkvrouwe Maria Ludovica Ghislana Roger de Villers, zachtjens in den Heere ontslapen op het naburige casteel van *het Banhout*, te Heestert, op den 26 Oest 1868, oud zijnde maar 15 jaren.

VRIJDAG, 24. Onze lieve Vrouwe *de la Merced* of van 't Rantsoen.

In het jaar 1649 stierf te Leuven Niklaai de Haudion, de achtste Bisschop van Brugge; hij had tot vader Lanceloot de Haudion, Heer van Pippoïis en tot moeder Isabelle Schetz. Niklaai was Heere van Guiberchies alsook Licentiaat in de Godheid en in beide rechten in de Universiteit van Leuven. Hij was Proost van 't capitel van sint Baafs te Gent als hij, op 26 Januarij 1642, de bisschopelijke wijding ontving en opvolger wierd van Servaes de Quinkere. De Bisschop van Gent, Antonius Triest, willende aan de Haudion een bewijs geven van erkentnisse voor de uitstekende diensten die hij aan zijn bisdom bewezen had, gaf hem een groot deel van 't lichaam van sint Macharis, den Patriarch van Antiochien en Pestpatroon. De Haudion liet op eigene kosten eene zilveren rijve maken om deze Reliquien in te steken, hij gaf ze aan zijne hoofdkerke en fondeerde aldaar voor eeuwig sint Macharis feeste, den 9 Mei. Deze plechtigheid wierd voor de eerste maal in 1644 gevierd met buitengewonen luister, en de godvruchtigen Bisschop wilde er al de onkosten van betalen. Hij was een ware vader der armen en bij testamente liet hij hun het grootste deel van zijne fortune na; daarenboven gaf hij nog eene alderaanzienlijkste somme aan den berg van Bermhertigheid van Brugge. Voordezen in eene zale van den Berg van bermher-

tigheid las men onder de Haudions portrait :

Cor

Perillustris ac Reverendissimi Domini Nicolai De Haudion VII Brugensis Episcopi, qui verum hunc pietatis montem ærarii sui episcopalis hæredem ex asse scripsit,

In ejus ad Divi Donatiani tumulo ne quære hic habes.

Ubi enim thesaurus, ibi et cor.

De Haudions zinspreuk was *Vere et integre.*

Dat is : het herte van den zeer doorluchtigen en zeer hoogweerden Heere Niklaai de Haudion, zevensten Bisschop van Brugge, die dezen waren berg van bermhertigheid erfgenaam maakte van 't gene den Bisschop in gelde toekwam, zoekt het niet in zijne tombe te sint Donaas, hier hebt gij het, waar immers de schat is daar is het herte.

ZATERDAG, 23.

Op den 28 November 1621, vierde men te Gent met buitengewonen luister de feeste van de zaligverklaringe van sint Thomas a Villanova, te weten in sint Stevens kerke, ten Augustinen, zoo te lezen staat in de geschiedenis van 't voormeld klooster van den geleerden Pater Karel Keelhoff, bl. 169; eene bijzonderheid die ik aldaar niet aangestipt en vinde is dat de schrijver van 't verheerlijkt Vlaanderen, Antonius Sanderus, dien dag eene lofrede sprak ten Augustinen van den nieuw zaligverklaarden sint Thomas; hij gaf ze in druk, onder den titel : *Antonii Sanderi Panegiricus S. Thomæ de Villanova ordinis Eremitarum S. Augustini et Archiepiscopi Valentani, dictus apud Patres Augustinianos, Gandæ apud Gualterum Manilium 1623, in 4º.* Dit werk was toegewijd aan Cardinaal Alphons de la Cueva, meer gekend als Markgraaf van Bedmar, die eenen korten tijd algemeene Bestierder van de Nederlanden geweest is; hij zond er eenen afdruk van naar den Aartsbisschop en eenen naar 't capitel van Valentien. De Aartsbisschop, uit erkenisse, vereerde Sanderus met eene aanzienlijke Reliquie van sint Thomas a Villanova, welke deze later ten geschenke gaf aan de *Infante Isabelle.*

KNIPPEL IN DE ZAK

Vervolg van bladz. 326.

« Hoe! hebben wij al geen knippels genoeg? wij kunnen dat van den boom snijen; wat nieuws is dat nu? » zei de vader.

« Ja maar, vader, zulke knippels en groeien er op de boomen niet, zijt dat zeker; dat knippelken, als ik zegge : « Knippel uit de zak ! » springt seffens uit, en al die mij contrarie willen 't geeft ze zulk eene danige poeieringe, dat ze 't hun levens dagen

onthouden, willen of niet. Ziet e keer, dat knippelke heeft daar dien boozen dief van eenen tavernhouder doen dat tafelken weëregeven, dat hij van mijnen broeder gestolen hadde, en dat van 's zelfs dekt, en dat ezelden, dat niet anders en doet als goud zweeten. Zendt zeere achter onze twee oudste, vader, en vraagt al de kennissen en al de gebuurs, wij gaan seffens kerremesse houden en geheel ons leven rijke zijn. »

De oude kleermaker peisde : « 't Gaan weër fuiken zijn, » en hij en geloofde 't niet, maar, hij liet algelijk zijn volk vermanen, en, van als zij bijeen waren, riep de Derscher den Meulenaars knape bij zijn ezelden, hij zeide « Winkewijt, » en, seffens had hij zijne schorte vol goudstukken. De schrijnwerker riep :

« Tafelke tafelke tip, tip, tip,
Komt daar ne keer goed eten ip. »

En 't kwam er.

Zoo, ze gingen al aan 't eten en 't drinken en 't vroolijk zijn, totdat het al late in den nacht was.

's Ander dags stak de Kleermaker zijn gereedschap, garen en twijn, al in 't dak, en, van dien tijd af, zoo leefde hij, met zijne drie zeuns, in rijkdom, pracht en treffelijkheid, zonder ende, en.....

Ja maar, ge zoudt nu komen te vragen : « Waar is die geete belonden, met heuren kalen kop? »

Hewel, 'k ga 't u zeggen: ze was zoo beschaamd, dat ze rechtuit in eenen vossenleger kroop, om van geen menschen meer gezien te zijn. Als de vos te huis kwam en dien kalen kop zag blekken, met dat paar oogen, die uit den donkeren op hem zaten te glariën, zoo verschoot hij zoodanig, dat hij seffens zijne karre keerde en zijnder veerden liep. Onder wege kwam de vos den beer tegen : « Wat he' je dan, vos? » zei Bruin. « Ach », zei de vos, « 't zit een verkeer in mijn huis, met een paar oogen gelijk twee kolen vier. » « Wacht! » zei de beer, « wij zullen dat wel buiten gaan krijgen, » en hij liep gaan kijken. Ja maar, als Bruin dien gladden geetenkop zag, en die twee glariënde geetenooogen, die, zoo men weet, des duivels oogen zelve zijn, hij stak het op, en liep zoo zeere als hij maar dretsen en koste; zoo hij kwam hij het bietje tegen : « Hum, hum, hum, » zei 't bietje, « wat is 't nu, dat gij er zoo geweldig vijsgezind uit ziet, beer? » « Gij hebt schoon zeggen, mamatje, » zei Bruin, « weet gij wel wat dat er in den vos zijn huishouden gekomen is? Een groot spook, met glariënde oogen, en, noch ik noch hij, wij en kunnen 't er uit krijgen! » « Als 't maar dat en is, » zei Moërke de bie, en 't vloog er naartoe te wege : « 'k zal ik daar wel weg mée weten. » En als 't bietje daar kwam, het vloog rechte ten hollewaard in, en 't zat op de geete heur platte neuze, en, kniep, het